

Jaarverslag 2022

Voedselmoeras Zuiderpark

Colofon

Auteur	Coöperatie Voedselmoeras (i.o.)
Titel	Jaarverslag 2022 Voedselmoeras Zuiderpark
Status	Gepubliceerd
Versie	0.1 HM
Datum	Mei 2023

Introductie

Als Coöperatie Voedselmoeras (i.o.) experimenteren we met natte teelt in o.a. het veenweidegebied en onderzoeken we alternatieve verdienmodellen voor agrarisch ondernemers. De komende jaren zullen we kennis en ervaring opdoen om deze verdienmodellen verder te ontwikkelen. Dit doen we tot 2022 op onze locatie in het Zuiderpark. Een tweede locatie is in opstart.

In 2022 hebben we voor het eerst een volledig jaar kunnen observeren. Om resultaten bij te houden en op basis daarvan bij te kunnen sturen, maken we gebruik van registratie conform het Nationaal Monitoringsprogramma Voedselbossen. In dit jaarverslag vertellen we wat we hebben gedaan en geleerd het afgelopen jaar.

We zijn benieuwd naar de ontwikkelingen en de kennis die de komende jaren zal brengen. Veel leesplezier!

Den Haag, mei 2023

LEESWIJZER

In dit jaarverslag vertellen we eerst meer over wat we monitoren, en waarom. Daarna geven we een algemene beschouwing en gaan daarna in op de thema's Economie, Milieu en Sociaal. We sluiten af met een doorkijk naar 2023.

Wat ondernemen we en waarom?

De komende jaren onderzoeken we in welke mate en hoe een voedselmoeras kan bijdragen aan:

- voedselproductie, bij voorkeur in de korte keten
- een eerlijk verdienmodel voor agrarisch ondernemers
- een gezonde bodem in een robuust, veerkrachtig systeem
- CO₂ opslag, waterbuffering en verhoging van de biodiversiteit.

Maar ook een bijdrage aan sociale cohesie, de relatie tussen mens & natuur en het bijdragen aan voldoening en geluk vinden we belangrijk.

We ontwikkelen activiteiten op gebied van drie thema's

1. economie, 2. biodiversiteit / milieu en 3. sociaal.

De ontwikkeling en monitoring in deze thema's helpen ons bij het vormgeven van een bedrijfsmodel (basis: Triple Layer Business Model Canvas) voor voedselmoerassen in o.a. het veenweidegebied.

Op onze eerste, kleinschalige, pilot locatie vergaren we informatie over de gewassen. We leggen contacten die ons kunnen helpen bij het beantwoorden van de volgende vragen.

Thema Economie

- Kunnen we lokale, korte ketens opzetten met afnemers van producten uit het voedselmoeras?
- Welke gewassen zijn commercieel interessant?
- Welke gewassen doen het goed? En welke minder?
- Welke tijdsinvestering is nodig voor beheer en onderhoud?

Thema Milieu

- Zien we verbetering op het vlak van biodiversiteit, bodem- en waterkwaliteit? In welke mate?

Voor het thema Sociaal willen we bijdragen aan:

- Voorlichting over voedsel uit een voedselmoeras; en
- Delen van onze ervaringen op de pilotlocatie.

Algemene beschouwing

In maart 2021 zijn we begonnen met het ontwerp en de aanleg van het voedselmoeras in het Zuiderpark in Den Haag. In 2022 hebben we voor het eerst een vol jaar kunnen observeren.

Wat betreft beheer wordt zo min mogelijk ingegrepen. We laten we de natuur zijn gang gaan, zoekt zijn eigen balans. Alleen groei die de oogst planten verdringen, worden gesnoeid of verwijderd (bijv. pitrus). We staken onze handen uit de mouwen om een vlinderpad aan te leggen, zodat het moeras beter begaanbaar is en het pad mooi doorloopt naar het aangrenzende perceel. We hebben waar nodig planten en bomen vervangen die niet waren aangeslagen en open ruimten aangevuld met nieuwe soorten..

De waren trots op onze eerste oogst en lokale verkoop, we lanceerden een website en hebben met veel plezier geïnteresseerden rondgeleid.

We hebben zelf geëxperimenteerd met gerechten van eetbare planten uit het voedselmoeras. Een lokaal groene michelin ster restaurant heeft een 'voedselmoeras' pakket met veel interesse in ontvangst genomen. Daar is nog geen constante samenwerking uit voortgekomen. Dit heeft ook te maken met de minimale hoeveelheden die wij uit voedselbos Zuiderpark kunnen leveren.

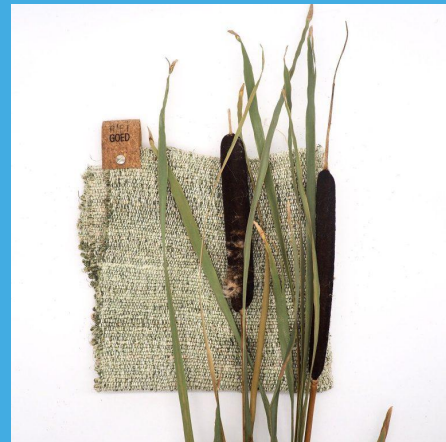
Thema Economie

In 2022 hebben we de eerste bessen, noten en lisdodden kunnen oogsten. Een aantal producten oogsten we voor eigen gebruik (bessen, moerasspirea, watermunt) maar de eerste stappen richting verkoop en verkoopkanalen zijn gezet.

Iris Veenter van Rietgoed heeft een deel van de grote lisdodde (*typha latifolia*) geoogst. Uit het blad haalt ze vezels, die verwerkt worden tot draad. Het blad van onze lisdodde was van goede kwaliteit, geschikt voor textielvezels. Voornemen is de samenwerking in 2023 voort te zetten. De kleine lisdodde (*typha angustifolia*) en kaardebol kon deels worden verkocht aan de lokale bloemist Paul de Boskabouter.

Stichting de Groene Motor heeft met financiering ons informatiebord bij de ingang van het voedselmoeras mogelijk gemaakt.

'Gemiddeld hebben we 1 uur per week besteed aan beheer, oogsten en aanplant. We hebben daarbij 13,5 kg geoogst in dit eerste jaar (lisdodden, watermunt, en bessen).'

Thema Milieu

Voor het tweede jaar op rij deden we mee met de bodem-dierendag. Bij de eerste meting was de score verrassend goed (een 8 score) en in 2022 was de diversiteit verder toegenomen. .

In december hebben we, in lijn met het monitoringsprogramma, wederom de bodemwaarden laten onderzoeken. Chemische, biologische én fysische parameters worden gemeten. We gebruiken de resultaten om inzicht te krijgen in de verandering van de bodemkwaliteit. Op basis van twee metingen kunnen we nog nauwelijk geen conclusies trekken. Met de jaren kan de verzamelde informatie inzicht bieden het effect die verandering die de keuze in aanplant, in combinatie met opbrengen van natuurlijke mulch, teweeg brengt.

De waterkwaliteit (basiswaarden) testen we meerdere keren per jaar aan de hand van tests strips.

Thema Sociaal

In 2022 hebben we ongeveer maandelijks een rondleiding gegeven aan particulieren en/of groepen:

- een delegatie van de provincie Zuid Holland
- sponsor De Groene Motor
- een delegatie van Wij.land

Het is erg leuk het enthousiasme van deelnemers te merken. De rondleidingen vergroten ons netwerk. Wij vertellen over het voedselmoeras en wij leren in veel gevallen van de deelnemers.

Tijdens de voorjaarsmarkt op het Eetbaar park (mei) gaven we een workshop en rondleiding op het voedselmoeras. In september hebben we bijgedragen aan een dagprogramma (climaton) voor jongeren VWO 4/5 van het Segbroek College. De dag werd georganiseerd door Young Innovators. Een bezoek aan het voedselmoeras was onderdeel van het programma. De jongeren probeerden afzetmarkten te verzinnen voor onze oogst.

Tijdens een maandelijkse informatiedag op voedselbos Juul's landje gaven we - samen met Liesbeth van Bommel van voedselbos Benthuisen een presentatie over het opzetten van het voedselmoeras en de uitdagingen (o.a. regelgeving, wetgeving) die daar bij komen kijken.

Doorkijk naar 2023

In 2023 gaan we ons nog meer richten op het delen van kennis, het verbreden van de naamsbekendheid van het voedselmoeras en de bekendheid van de gewassen die het voedselmoeras levert. Manieren om dit te doen zijn

- het organiseren van maandelijks rondleidingen,
- ingaan op journalistieke verzoeken,
- het bezoeken van andere interessante voedselbossen of agroforestry projecten waarbij het opdoen van kennis ons kan helpen bij de ontwikkeling van het voedselmoeras op één van de drie gebieden .
- aansluiten bij kennisnetwerken
- het plaatsen van recepten met onze gewassen op de website.

We zoeken contact met partijen die een rol kunnen spelen bij de verkoop van de oogst uit het voedselmoeras in het Zuiderpark. We willen hiervoor samenwerkingen aangaan met lokale partijen.

Ontwikkeling volgende pilotlocatie

De locatie te Zuiderpark is te klein om ervaring op te doen met een agrarisch verdienmodel en oogsten op wat grotere schaal. Via ons netwerk zijn we in contact gekomen met een boer in Pijnacker die bereid is één hectare aan ons te verpachten. In 2023 krijgen deze plannen verder vorm in samenwerking met verschillende fondsen die bereid zijn dit plan te financieren.

We zetten tevens de gesprekken voort met Land van Ons met betrekking tot het project Vrouwe Venne Polder. Het beloofd weer een leerzaam jaar te worden!

